

творчої самореалізації, суспільної діяльності в межах особистісного креативного вибору.

У структурі індивідуального стилю діяльності вчителя цифрових технологій передбачено складники індивідуальності педагога та складники індивідуального стилю діяльності вчителя цифрових технологій. Рівні вияву професіоналізму педагога допомагають зрозуміти, на якому етапі становлення перебуває кожен майбутній вчитель, а також його індивідуальний стиль.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук Л. М. Індивідуальний стиль діяльності педагога-хореографа як наукова проблема. Народна освіта. 2013. Вип. №1(19). 9 с. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=984. [<https://buki.com.ua/blogs/uchytel-neprosto-profesiya-tse-poklykannya/>].
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
3. Ковалів Ж. В. Формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2005. 208 с.
4. Пісна Т. М. Формування індивідуального стилю викладача в сфері професійної освіти: ознаки та педагогічні умови. *Наукові записки ЦДПУ імені В. Винниченка*. Педагогічні науки. Кропивницький. 2022. № 203. С. 114–119.
5. Фоменко І. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2009. № 1(169). С. 55–60.
6. Цар І. Теоретичні передумови формування індивідуального стилю професійної діяльності вчителя-гуманітарія. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 10 (Ч. 1), 2014. С. 219–225.
7. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.
8. Maňák J. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. 219 s.
9. Turek I. *Didaktika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. 598 s.

REFERENCES

1. Androshchuk, L. M. (2013). *Indyvidual'nyy styl' diyal'nosti pedahoha-khoreohrafa yak naukova problema*. [Individual style of activity of teacher-choreographers as a scientific problem]. [in Ukrainian]

2. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrayins'kyu pedahohichnyy slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kiev. [in Ukrainian]
3. Kovaliv, Zh. V. (2005). *Formuvannya indyvidual'noho stylu profesiiynoi diyal'nosti maybutnikh uchyteliv humanitarnykh dystsyplin* [Formation of the individual style of professional activity of future teachers of humanitarian disciplines]. Odesa. [in Ukrainian]
4. Pisna, T. M. (2022). *Formuvannya indyvidual'noho stylu vykladacha v sferi profesiiynoi osvity: oznaky ta pedahohichni umovy* [Formation of a teacher's individual style in the field of professional education: signs and pedagogical conditions]. Kropyvnytskyi. [in Ukrainian]
5. Fomenko, I. (2009). *Indyvidual'nyy styl' pedahohichnoi diyal'nosti* [Individual style of pedagogical activity]. [in Ukrainian]
6. Tsar, Iryna (2014). *Teoretychni peredumovy formuvannya indyvidual'noho stylu profesiiynoi diyal'nosti vchytelya-humanitariya* [Theoretical prerequisites for the formation of an individual style of professional activity of a humanitarian teacher]. [in Ukrainian]
7. Shapar ,V. B. (2007). *Suchasnyy tлумachnyy psykholohichnyy slovnyk* [Modern explanatory psychological dictionary]. Kharkiv. [in Ukrainian]
8. Maňák, J. (2003). *Výukové metody*. Brno. [in Slovak]
9. Turek, I. (2010). *Didaktika*. Bratislava. [in Slovak]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КАПІТАН Тетяна Анатоліївна – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри германських мов, зарубіжної літератури та методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: методика викладання іноземних мов у школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KAPITAN Tetiana Anatoliivna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Germanic languages, foreign literature and methods of their teaching, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Research interests: methodology of foreign language teaching in school.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.

УДК 378.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-159-163

КОЗЛЕНКО Володимир Григорович – кандидат юридичних наук, керуючий партнер Мережі приватних шкіл «Креативна міжнародна дитяча школа»
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0542-2064>
 e-mail: volodymyrkozlenko@ukr.net

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Входження України в єдиний європейський освітній простір з метою розв'язання загальних економічних проблем за рахунок підвищення якості вищої освіти є передумовою розширення контактів фахівців із зарубіжними партнерами, розробки спільних проектів, що вимагає від фахівця не лише соціально-професійної компетентності, але і проектної культури. Проблема формування проектної культури є актуальною для системи освіти, оскільки вона, за своєю суттю, прогресивна, практикоорієнтована, культуровідповідна і сприяє становленню суб'єктів освітнього процесу. Формування проектної культури сприяє вдосконаленню підготовки кваліфікованого педагога, конкурентоспроможного та затребуваного на ринку праці. У зв'язку з цим у цій статті розкривається структурно-функціональна модель, яка б з урахуванням сучасних реалій ефективно здійснювати формування проектної культури майбутнього педагога. Провідними підходами до дослідження цієї проблеми з'явилися знано-орієнтований, особистісно-орієнтований та системний, комплексне застосування яких дозволяє сформувати проектну культуру майбутнього педагога. Особливості моделі формування проектної культури майбутнього педагога полягають у сукупності пропонуваніх компонентів та технологій формування проектної культури. Проектна культура педагога є найважливішою проблемою гуманітарної культури в сучасному суспільстві. Нині її розвиток не відповідає висуненим вимогам до становлення нового типу

професіоналізму педагогічних кадрів. Проектна культура педагога, як найважливіший компонент нового типу педагогічного професіоналізму, є фундаментальною основою для теоретичного моделювання, концептуалізації, технологізації і практико-проектної діяльності в новій реальності освіти, що зароджується на основі соціального конструювання (поки за допомогою механізму типізації, а хотілося б за допомогою механізмів інституціоналізації і легітимації), в нашій країні. Ця обставина продиктована реаліями сьогодення і потенційної ситуації, що складається на сучасному історичному етапі розвитку нашого суспільства і місії освіти в ній.

Ключові слова: проектна культура, модель, професійна підготовка, компоненти, структура.

KOZLENKO Volodymyr Grigorievich –

candidate of legal sciences, managing partner of Network of private schools «Creative international child's school»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0542-2064>

e-mail: volodymyrkozlenko@ukr.net

CONTENT AND STRUCTURE OF PROJECT CULTURE FUTURE TEACHER

Ukraine's entry into the single European educational space with the aim of solving general economic problems by improving the quality of higher education is a prerequisite for expanding contacts of specialists with foreign partners, developing joint projects, which requires not only socio-professional competence from a specialist, but also project culture. The problem of forming a project culture is relevant for the education system, as it is, by its very nature, progressive, practice-oriented, culturally appropriate and contributes to the formation of subjects of the educational process. The formation of project culture helps to improve the training of a qualified teacher who is competitive and in demand in the labor market. In this regard, this article reveals a structural and functional model that would effectively implement the formation of the project culture of the future teacher, taking into account modern realities. The leading approaches to the study of this problem are knowledge-oriented, personality-oriented and systemic, the integrated application of which allows to form the project culture of the future teacher. The peculiarities of the model of forming the project culture of the future teacher are in the combination of the proposed components and technology of forming the project culture. The teacher's project culture is the most important problem of humanitarian culture in modern society. Currently, its development does not meet the requirements for the formation of a new type of professionalism of teaching staff. The project culture of the teacher, as the most important component of a new type of pedagogical professionalism, is the fundamental basis for theoretical modeling, conceptualization, technologization and practical-project activity in the new reality of education, which is emerging on the basis of social construction (so far with the help of the mechanism of typification, but it would be desirable with the help of mechanisms of institutionalization and legitimation), in our country.

This circumstance is dictated by the realities of today's and the potential situation that is emerging at the current historical stage of the development of our society and the mission of education in it.

Key words: project culture, model, professional training, components, structure.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сучасному світі усе підкоряється єдиній динаміці розвитку. Реформа освіти і становлення нової системи, орієнтованої на входження у світовий освітній простір, припускає перегляд завдань підготовки фахівців відповідно до тенденцій громадського розвитку, а також розширення спектру засобів, необхідних для вирішення цих завдань. Ігнорування впродовж довгого часу людських інтересів і цінностей, розвиток науки і техніки поза зв'язком з соціальними потребами змінили штучне місце існування людини, завдавши, можливо, непоправної шкоди природному довікллю і самій людині. Усвідомлення необхідності проектування практично усіх сфер життєдіяльності висунуло в якості інваріантної вимоги до будь-якого фахівця "здатність до проектування".

Для вирішення проблем, пов'язаних з реалізацією потреб XXI століття, які породжуються суспільними умовами, потрібне творче мислення, що детерміноване абсолютною цінністю й імперативністю прогресу і не зводиться до технічного або гуманітарного мислення. Процеси, що відбуваються у світі, глобалізації культурного і освітнього простору, частиною яких є інтеграційні процеси, несуть в собі великий потенціал для розвитку освіти в нашій країні. Перспективи його оновлення роблять наполегливим завдання підготовки професіонала, здатного до проектування власної діяльності в різних соціокультурних ситуаціях, готового знаходити шляхи розв'язання проблем, що виникають незалежно від часткових обставин, виробляти особливу стратегію професійного мислення, поведінки й діяльності. Основною умовою реалізації цих вимог, що визначає орієнтири вищої педагогічної освіти, є перехід до нової освітньої

парадигми, домінуючим чинником якої виступає культура, виховання «людини культури».

Як доведено усією історією науково-технічного прогресу, цілі й засоби діяльності, спрямованої на перетворення навколишньої дійсності, нерідко бувають об'єктом вибору, а вибір припускає суб'єкт і наміри, якими він керується. Тому діяльність проектування виступає в усіх своїх проявах як явище культури. Культура, інституалізована в діяльності проектування, відома як проектна культура. Відзначається збіг інтересів розвитку проектної культури і культури особистості.

Оскільки в творіннях рук людських має вираз людська сутність, проектна культура, присвоєна суб'єктом діяльності проектування, стає гарантом збереження людьми, що живуть у XXI столітті, людської, духовної і культурної ідентичності в умовах радикальних науково-технічних перетворень.

Входження України в єдиний європейський освітній простір з метою розв'язання загальних економічних проблем за рахунок підвищення якості вищої освіти є передумовою розширення контактів фахівців із зарубіжними партнерами, розробки спільних проектів, що вимагає від фахівця не лише соціально-професійної компетентності, але і проектної культури.

Проблема формування проектної культури є актуальною для системи освіти, оскільки вона, за своєю суттю, прогресивна, практикоорієнтована, культуровідповідна і сприяє становленню суб'єктів освітнього процесу.

Аналіз актуальних наукових досліджень і публікацій. Вивчення літератури показало, що підготовка фахівця в галузі освіти досліджувалася багатоаспектно. По-перше, це роботи, присвячені ролі

вчителя в суспільстві, методології і теорії розвитку його особистості. По-друге, дослідження, спрямовані на вдосконалення освітнього процесу і професійної підготовки учителя. По-третє, праці, що стосуються питань соціалізації особистості й гуманізації педагогічної освіти, формування у студентів готовності до здійснення різних видів педагогічної діяльності.

Принципово новим явищем загальноосвітньої практики сьогодні стає проектна культура педагога. Які б аспекти культури, явно пов'язані з творчістю і діяльністю людини, ми не розглядали – науку, мистецтво, релігію, політику – скрізь виявляється проектне переживання світу, пронизливе відношення людини до світу, до соціального предметного середовища, що виявляється у формах споживання і творчості. Проектність визнається визначальною, стильовою рисою, типологічною ознакою культури. Іншими словами, взаємовідносини проектування з соціальними інститутами і функціональними системами діяльності повинні виводитися з розуміння основного культурного статусу проектування, його інноваційного і культуротворчого потенціалу. У сфері освіти затребуваність цього потенціалу і, як наслідок, включення проектної культури до числа найбільш важливих результатів освітнього процесу пов'язано з тим, що поступове заміщення науково-технократичної парадигми на ціннісно-сміслову самовизначення педагогів і пріоритету гуманістичної парадигми слугує основою для пошуку нового вигляду освітніх установ, який відповідав би соціальному замовленню і потребам суб'єктів освітнього процесу. Проведений нами аналіз різних літературних джерел не дозволяє сказати, що рівень розробленості проблеми формування проектної культури майбутнього педагога є достатнім і тим більше вичерпним. Основна кількість публікацій присвячена дослідженню власне проектуванню, педагогічному проектуванню, використанню досвіду проектування розвитку суспільних систем у межах методології систем сенсодіяльності, реалізації проектування як управлінської процедури, технологічному обґрунтуванню проектування освітнього процесу, підготовці майбутніх педагогів до здійснення проектної діяльності, проектуванню професійної педагогічної освіти, а також трактуванню проектування як культурної форми освітніх інновацій.

Проте, незважаючи на значну кількість публікацій, в педагогічній науці залишаються не вивченими трактування поняття «проектна культура» і параметричні характеристики проектної культури. Вивчення вимагають такі сторони проектної культури, як наукове обґрунтування механізму розгортання процесу формування проектної культури майбутнього педагога, визначення змісту, форм, методів і засобів, що забезпечують ефективний рівень її формування і розвитку. Це призводить до посилення протиріччя в педагогічній теорії і освітній практиці між:

- освітньою парадигмою, що розробляється, в якій розглядається особистість учителя як ціль вітчизняної системи педагогічної освіти і поглядом, що неправомірно зберігається, на нього як на засіб розв'язання поточних соціально-історичних завдань;

- високим рівнем усвідомлення самоцінності людської особистості й традиційною методологією системи вищої освіти, спрямованою на формування людини лише як фахівця;

- соціальними очікуваннями і об'єктивною потребою освітньої практики в досягненні учителем проектної культури і недостатньою розробленістю цього феномену в науці;

- досягнутим в педагогічній науці рівнем знань про системогенез професійної діяльності, про людину як суб'єкта діяльності, механізми її особистісно-професійного розвитку, змістовними і процесуально-технологічними складовими професійно-педагогічної підготовки учителя;

- прагненням педагогів-практиків і студентів включитися у перетворювальну творчу діяльність і відсутністю спеціального навчання проектуванню, науково-дидактичних матеріалів, що допомагають учителям вирішувати сучасні педагогічні проблеми, здійснювати розвиток освітніх систем;

- об'єктивною потребою формування проектної культури майбутнього педагога і недостатньою розробленістю теоретичних і технологічних основ цього процесу в умовах закладів вищої освіти.

Названі протиріччя зумовили актуальність і вибір теми дослідження

Метою статті є визначення сутності та структури проектної культури майбутнього педагога.

Методи дослідження. Для перевірки гіпотези і розв'язання поставлених завдань використовувалися аналіз філософської, психологічної, педагогічної і методичної літератури.

Виклад основного матеріалу. Проектна культура педагога є найважливішою проблемою гуманітарної культури в сучасному суспільстві. Нині її розвиток не відповідає висуненим вимогам до становлення нового типу професіоналізму педагогічних кадрів.

Під проектною культурою педагога ми розуміємо частину загальної професійної культури учителя, яка відбиває міру і спосіб перетворювального відношення до освітньої практики, що виражається в підвищенні її ефективності. Основним компонентом проектної культури, виходячи з суті поняття «культура», є культурна норма.

Культурні норми відбивають приписи, вимоги, зразки діяльності високої якості, сукупність яких утворює нормативну систему культури. Вона є не хаотичною сумою розрізнених елементів, а рухливою цілісністю, усі частини якої пов'язані один з одним і виконують певні функції, що дозволяють міняти елементи залежно від ситуації, що змінилася, переінакшувати зміст тих, що залишилися і робити багато що інше, що дозволяє зберегти стійкість [3]. Вони вказують на те, де, як, коли і що саме необхідно робити. Норми пропонують зразки поведінки, діяльності, діяльності думки, соціально-професійної взаємодії.

Існують різні підходи у визначенні структурних компонентів культури взагалі, так і професійно-педагогічної зокрема. У визначенні структурних компонентів у професійно-педагогічній культурі можна виділити чотири напрями. Перший напрям розглядає структуру культури особистості педагога; другий напрям структуру культури педагога визначає виходячи з педагогічної (професійної) культури; третє виходячи з культури професійної діяльності; четвертий напрям виходячи з культури людини [1; 5]. Кожен дослідник, виходячи з логіки і завдань свого дослідження, працює в тому або іншому напрямі. Для нашого дослідження характерний останній напрям.

На підставі цих досліджень і, виходячи з культурантропології і суті проектної діяльності, методології етапності освітнього проекту, нами були виділені в проектній культурі наступні компоненти: мислєдїяльнїсний, дїяльнїсний, особистїсний і соціальний.

Нормативна структура змісту цих компонентів дозволить здійснити задум (мислєдїяльнїсний), розробити (дїяльнїсний і особистїсний), реалїзувати (особистїсний і соціальний) та здійснити рефлексїю освітнього проекту (мислєдїяльнїсний).

Цї компоненти знаходяться в тїсному взаємозв'язку і взаємозалежності. Їх реалїзація здійснюється залежно від етапу освітнього проекту, і визначається закономірностями його розробки і реалїзації в спільній дїяльності на основі мислєкомунїкації. Цим ж і зумовлюється їх етапність становлення і розвитку у педагога, де системотвірним компонентом виступає мислєдїяльнїсний, в аспекті складового елемента рефлексїї.

Проектна культура виконує наступні функції в професїйній педагогїчній дїяльності учителя: нормативно-трансляційну, креативно-перетворювальну і розвивальну. Нормативно-трансляційна функція проектної культури полягає в реалїзації педагогом системи культурних норм проектного мислення і дїяльності, що дозволить забезпечити якість і ефективність перетворювальної дїяльності педагога відповідно до соціокультурної освітньої ситуації.

Трансляція проектної культури педагога полягає в її передачі іншим педагогам і експансії на інші компоненти професїйної культури, суспільно-освітню професїйну спільність. Важливий момент трансляції проектної культури педагогом полягає в окультуренні й розвитку проектної дїяльності учнів. Креативно-перетворювальна функція проектної культури має вираження розвитку педагогїчного професїоналізму мислєдїяльнїсного типу і в перетворенні освітнього простору на основі сучасної критерїйної бази.

Розвивальна функція проектної культури полягає в розвитку (зміні, структурному ускладненні, якісно-кількісному перетворенні, прирості) педагогїчного виробництва, його компонентів і технологїчних характеристик. Відмітимо, що характер розвитку є культурно обумовленим, штучним і керованим. Тут реалїзується розвивальна дїяльність педагога.

Становлення проектної культури педагога ефективніше відбувається в системі безперервної професїйної педагогїчної освіти.

Освіта в усьому осяжному просторі людської історії виступала як передача і засвоєння зразка, засвоєння систематизованих знань, тобто відомостей перевірених, загальнонавчаних, необхідних і впорядкованих [4]. Функціонування проектної культури педагога здійснюється за рахунок постійного її відтворення і реалїзації в освітньому процесі.

Проектна культура педагога як культурний феномен розвивається за допомогою механїзму інкультурації, тобто входження в наявне тіло культури нового цїннісного значущого змісту (зразків, персоналії). На думку О. Генїсаретського «в наявній культурі відбуваються постійні цїннісні, символїчні і енергетичні трансформації, що культура, кажучи на даоський манер, є «тіло змін», що переживається як природний процес в природному ж середовищі; що входження в неї цїннісного змісту, виявлення прихованого або такого, що ще не було – реальність в

цїлому не залежна від цїлеспрямованих зусиль окремих осіб або еліт» [2]. Для культурно-цїннісної політики процес інкультураціїє «метапроектуванням».

Проектна культура педагога, як й інші види професїйної культури, має різні рівні сформованості. Ми видїляємо три основні (базові) рівні сформованості проектної культури педагога. До них відносяться: стихійно-емпіричний, репродуктивний і продуктивний.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, проектна культура педагога, як найважливіший компонент нового типу педагогїчного професїоналізму, є фундаментальною основою для теоретичного моделювання, концептуалїзації, технологїзації і практико-проектної дїяльності в новій реальності освіти, що зароджується на основі соціального конструювання (поки за допомогою механїзму типїзації, а хотїлося б за допомогою механїзмів інституціоналізації і легїтимації), в нашій країні. Ця обставина продиктована реалїями сьогоднїшньої і потенційної ситуації, що складається на сучасному історичному етапі розвитку нашого суспільства і мїсії освіти в нїй.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Галета Я. В. Математична культура майбутнього вчителя математики. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогїчного університету ім. К. Д. Ушинського*. Педагогїчні науки. 2016. № 6. С. 35-38.
2. Генїсаретский О. И., Носов Н. А., Юдин Б. Г. Концепция человеческого потенциала: исходные соображения. *Человек*. 1996. №4. С. 7.
3. Кримський С.Б. Дїяльність і культура. *Магістеріум*. 2003. Вип. 12: Культурологія. С. 4-7
4. Куц О., Третяков М., Лапїчак І. Інтеграція цїнностей фізичної культури у професїйній підготовці педагога з фізичного виховання. *Педагогіка, психологія і медико-біологїчні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2003. № 5. С. 119-124
5. Попович М. В. Культура / Енциклопедія сучасної України: у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України; НТШ; Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. К., 2016.

REFERENCES

1. Haleta, Ya. V. (2016) Matematychna kultura maibutnoho vchytelia matematyky [Mathematical culture of the future teacher of mathematics]. *Naukovi visnyk Pivdenoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. K. D. Ushynskoho*. Pedahohichni nauky. № 6. S. 35-38.
2. Henysaretskyi, O. Y., Nosov, N. A., Yudyn, B. H. (1996). Kontseptsiya chelovecheskoho potentsyala: yskhodnie soobrazheniya [Conception of human potential : initial considerations]. *Chelovek*. №4. S. 7.
3. Krymskyi, S.B. (2003). Diialnist i kultura [Activity and culture]. *Mahisterium*. Vyp. 12: Kulturolohiia. S. 4-7
4. Kuts, O., Tretiakov, M. & Lapichak, I. (2003). Intehratsiia tsinnosti fizychnoi kulturi u profesiinii pidhotovtsi pedahoha z fizychnoho vykhovannia [Integration of values of physical culture is in professional preparation of teacher from physical education]. *Pedahohika, psykhohihiia i medyko-bioloohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu*. № 5. S. 119-124
5. Popovych, M. V. (2016) Kultura [Culture] / M. V. Popovych //Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy: u 30 t. /red. kol. I. M. Dziuba [ta in.]; NAN Ukrainy; NTSh; Koordynatsiine biuro entsyklopedii suchasnoi Ukrainy NAN Ukrainy. K.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОЗЛЕНКО Володимир Григорович – кандидат юридичних наук, керуючий партнер Мережі приватних шкіл «Креативна міжнародна дитяча школа».

Наукові інтереси: впровадження сучасних інноваційних технологій в освітній процес школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOZLENKO Volodymyr Grigorievich – candidate of legal sciences, managing partner of Network of private schools «Creative international child's school».

Scientific interests: introduction of modern innovative technologies in the educational process of school.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.

УДК 372.881.111.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-163-167

КОРОЛЬ Світлана Володимирівна –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іншомовної освіти і іншомовної комунікації

Хмельницького національного університету

ORCID <http://orcid.org/0000-0002-4939-2661>

e-mail: svit_korol@ukr.net

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто доцільність використання автентичних матеріалів на занятті з іноземної мови задля формування іншомовної комунікативної компетентності студентів. Проаналізовано поняття «автентичність» та «автентичні матеріали». Визначено, що автентичні матеріали походять з країни, мова якої вивчається і призначені в першу чергу для носіїв мови, тому вони вирізняються оригінальністю лексичного складу, граматичних форм та структур, відображають зміст та ситуації, що відповідають менталітету, нормам цієї країни. З'ясовано, що до цих матеріалів належать друковані тексти: газети, журнали, літературні твори, оголошення, рекламні проспекти тощо; аудіоматеріали: радіопередачі, подкасти, пісні; відеоматеріали: відеосюжети, рекламні ролики, інтерв'ю, художні та документальні фільми тощо. Проаналізовано способи можливого використання автентичних друкованих текстів, аудіо- та відеоматеріалів. Представлено етапи та способи роботи з різними видами автентичних матеріалів, які забезпечують доцільність їхнього використання на занятті з іноземної мови.

Визначено критерії відбору автентичних матеріалів: відповідність змісту автентичних матеріалів рівню володіння мовою, віку, інтересам студентів; спрямованість матеріалу на розвиток комунікативних та соціокультурних компетентностей; придатний формат матеріалу, який дозволяє використати дидактичні можливості. Підсумовано переваги використання автентичних матеріалів на занятті з іноземної мови: підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови; навчання іноземної мови на прикладах використання іноземної мови у реальних життєвих ситуаціях; ознайомлення з країнознавчими особливостями іншої країни, її культурою, традиціями, реаліями, менталітетом людей; створення невимушеної атмосфери на занятті, яка викликає цікавість, пізнавальне передчуття, фантазію; неординарність автентичних матеріалів посилює увагу, розвиває пам'ять, сприяє ефективному засвоєнню матеріалу. Названо недоліки, до яких належить великий обсяг часу на пошук та відбір автентичних матеріалів, які відповідатимуть усім критеріям та на розробку завдань до цих матеріалів. Визначено, що перспективою подальшої роботи є розробка комплексу навчальних матеріалів на основі автентичних джерел та їх апробація на заняттях з іноземної мови.

Ключові слова: автентичні матеріали, друковані тексти, аудіоматеріали, відеоматеріали, заняття з іноземної мови.

KOROL Svitlana Volodymyrivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Department of Foreign Language Education

and Intercultural Communication,

Khmelnitsky National University

ORCID <http://orcid.org/0000-0002-4939-2661>

e-mail: svit_korol@ukr.net

DIDACTIC POTENTIAL OF AUTHENTIC MATERIALS FOR DEVELOPING FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE IN LANGUAGE CLASSES

The article deals with the expediency of using authentic materials in foreign language classes to develop students' language communicative competence. The concepts of "authenticity" and "authentic materials" are analyzed. It is determined that authentic materials come from the country whose language is being studied and are primarily intended for native speakers, therefore they are distinguished by the originality of the lexical composition, grammatical forms and structures, and reflect the content and situations that correspond to the mentality and norms of that country. It is clarified that these materials include printed texts such as newspapers, magazines, literary works, announcements, advertising brochures, etc.; audio materials such as radio broadcasts, podcasts, songs; and video materials such as news reports, advertisements, interviews, artistic and documentary films, etc. The possible ways of using authentic printed, audio, and video materials are analyzed. The stages and methods of working with different types of authentic materials are presented, which ensure the expediency of their use in foreign language classes.

Criteria for selecting authentic materials have been defined: correspondence of the content of authentic materials to the language proficiency level, age, and interests of students; orientation of the material towards the development of communicative and sociocultural competencies; suitable format of the material that allows for the use of didactic possibilities. The advantages of using authentic materials in foreign language classes have been summarized: increased motivation of students to learn a foreign language; learning a foreign language through examples of its use in real-life situations; familiarization with the country-specific features, culture, traditions, realities, and mentality